

còpia descoberta per Valls i Taberner, la lletra de la qual no és, per altra banda, de darrers del segle XI o molt a principis del XII, sinó d'un segle més tard.

Tindríem, doncs, una relació embrionària escrita a Alaó poc després de 1078 pel monjo Domènec. Derivant d'aquesta, una relació intermèdia més amplificada, escrita també a Alaó, en 1099-1104. I finalment, una tercera relació (la del Cartoral d'Alaó), més extensa encara, que hauria estat escrita en el repetit monestir, sobre la base de la segona versió, en 1154, com es declara en el mateix text. Aquesta tercera relació hauria estat objecte de dues continuacions: una devés 1238 i una altra poc després de 1283. Tenint en compte que el tercer text, alludint la pròpia redacció, posa la frase «hec memoria renovata est», potser podríem batejar els tres textos amb els noms de *Memoria comitum et episcoporum rippacurcensium*, primera i segona versió, i de *Memoria renovata comitum et episcoporum rippacurcensium*, respectivament.

Després de tot això, des del punt de vista historiogràfic, Alaó ens apareix com el Ripoll de la Catalunya occidental. Hi ha un marcat paralelisme entre la formació d'aquestes *Memoriae* i la dels *Gesta*, les unes i les altres acrescuts mitjançant successives amplifacions i addicions, i forjats tant els uns com les altres a base de documents més o menys ben interpretats i de llegendes populars. Hi ha, però, entre les dues sèries historiogràfiques una ben visible divergència, atribuïble en gran part a la circumstància d'haver nascut la segona tres quarts de segle més tard que la primera: ens referim al fet d'haver-se barrejat a Alaó en un sol text la història religiosa i la profana, i a haver-se fet, en canvi, a Ripoll una distinció entre ambdues branques de la història escrivint en 1147 la *Summa de dignitatibus* o *Brevis historia monasterii Rivi-pullensis* i iniciant poc després de 1162 la sèrie dels *Gesta*.

El text de Domènec exhumat pel Sr. Abadal té encara un altre interès: el de contenir la més antiga prova directa de la influència de la *matèria de França* a casa nostra. Més endarrera que el relat del monjo d'Alaó només l'onomàstica pot testimoniar-nos una voga més reculada de les llegendes carolíngies entre la nostra gent.

El sòlid però massa breu treball del Sr. Abadal, tast anticipat dels resultats de les extenses investigacions històriques a què s'ha lliurat durant els darrers anys, augmenta el nostre desig de veure ben aviat publicada la totalitat de l'obra que prepara sobre els comtats catalans que, pel que en coneixem, és de creure que constituirà una fita important dins de la nostra producció historiogràfica.

M. COLL i ALENTORN

Biblioteca «Les Illes d'Or». Volums I-XXXIII. Palma de Mallorca, Editorial Moll, 1934-1947.

Iniciada fa catorze anys amb la finalitat de posar a l'abast de tots els lectors les millors obres dels principals escriptors mallorquins, menorquins i eivissencs, així com assaigs escollits sobre llengua, literatura, història, geologia, geografia, economia, fauna, flora, etc., de les Balears, la col·lecció «Les Illes d'Or» ha publicat amb un bell ritme, alterat només per alguna lamentable interrupció, de la qual de cap manera no sabríem fer responsables els editors, una sèrie d'interessants llibrets.

Trenta-dos són fins avui els volums apareguts, doble un d'ells. Malgrat la diversitat i varietat de contingut que semblava una de les característiques que hom volia donar-li, la col·lecció prengué de bell antuvi un caràcter predominantment literari; l'estudiós de les lletres catalanes hi trobarà abundós material de lectura i d'investigació.

Una atenció preferent ha estat dedicada als dos grans poetes de Mallorca: Miquel Costa i Llobera i Joan Alcover. Del primer s'ha reeditat, en quatre volums, gairebé tota la producció poètica catalana, introbable de feia molt de temps malgrat la llarga edició que la *Il·lustració Catalana* havia tirat de les seves obres completes.¹ La publicació de *Primeres poesies* (vol. X; 1935; VIII+176 pàgs.) coincideix amb el cinquantenari de la primera edició (*Poesies*, Palma 1885); seguien *Horacianes* (vol. XVIII; 1938 [1942]; 118 pàgs.), *Tradicions i fantasies* (vol. XXV; 1943; 174 pàgs.), i, tot recentment, *Noves poesies* (vol. XXXII; 1947; [4]+146 pàgs.), coincidint amb el vinticinquenari de la mort de l'autor. — D'EN JOAN ALCOVER es publicava de nou *Cap al tard* (vol. XX; 1941; 140 pàgs.) i els *Poemes bíblics* (vol. XXII; 1942; 120 pàgs.), difícils també de trobar, esgotada l'edició d'obres completes de la *Il·lustració Catalana* i alguna edició popular posterior.² — Deixant de banda les obres d'aquests dos escriptors, prou conegudes i estudiades per excusar tot comentari, ens cal anotar la reedició de les *Poesies* d'EN PERE ORLANDIS I DESPUIG (vol. II; 1934; X+96 pàgs.), pulcre escriptor, conegut a penes, de la segona meitat del segle passat (visqué entre els anys 1864-1897), que ens ha llegat una obra brevíssima, però interessant, sincera, perfecta de forma. Precedeixen les poesies de N'Orlandis la *Complanta* que En Costa escriví a la seva mort, i un pròleg d'En Miquel dels S. Oliver, ultra una nota preliminar de l'editor. — Dels autors vivents han estat publicats els següents llibres de poesies: *Llepolies i joguines* de MARIA-ANTÒNIA SALVÀ (vol. XXVII; 1946; 112 pàgs.); *Cançons de la terra*, de GUILLEM COLOM (vol. XXX; 1947; 176 pàgs.); *Rosada*, de BARTOMEU GUASP (vol. IX; 1935; XVI+176 pàgs.), i *El somni encetat*, de MIQUEL DOLÇ (volum XXIII; 1943; 150 pàgs.), tots ells autors mallorquins. — Anotem, encara, una obra colectiva: *Corona poètica que dediquen a la Mare-de-Déu de Lluch en el cinquantenari de la seva Coronació Pontifícia els poetes de Mallorca* (vol. VI; 1934; VIII+138 pàgs. i 3 làms.), precedida d'un pròleg del P. Antoni Thomàs i d'un parlament de l'arquebisbe-bisbe de Mallorca; s'apleguen en aquesta *Corona* poesies de Maria-Antònia Salvà, Andreu Caimari, Guillem Colom, Miquel Ferrà, Miquel i Bartomeu Forteza, Bartomeu Guasp, Joan Pons i Marquès, i altres fins a vint-i-vuit.

Si tots aquests llibres de poesia són remarcables per llur vàlua literària i estètica, la major partida de les obres en prosa ens interessien preferentment per llur qualitat de document lingüístic. — Trobem dos volums dedicats a l'escriptor menorquí ÀNGEL RUIZ I PABLO (1865-1927): *Novel·letes menorquines* (vol. III; 1934; [4]+VIII+156 pàgs.), on es publiquen de nou les narracions *Del cor de la terra*, *Classes passives* i el pintoresc *Viatge tràgic de l'amo En Xec de S'Uastrà*, i *Per fer gana*, reedició també, subtítulat *Caldereta d'articles menorquins amb*

1. Darrerament s'ha publicat una nova edició d'*Obres completes* d'EN COSTA, amb pròleg i epíleg del Sr. JOAN PONS I MARQUÈS i de Mn. BARTOMEU TORRES, respectivament (Barcelona 1947).

2. Assenyallem també la recent aparició d'unes *Poesies completes* de N'ALCOVER (Barcelona 1948).

molt poc suc i una mica de pebre coent (vol. XXVI; 1946; 128 pàgs.), en els quals hom troba una mostra d'autèntica prosa col·loquial menorquina, rica, pintoresca i amb una gran força humorística i satírica. Hem d'agrair a l'editor, Sr. Francesc de B. Moll, el glossari dels mots dialectals difícils de comprensió a un no menorquí amb què es clou el primer volum. — També els *Aigoforts* d'En GABRIEL MAURA I MONTANER, subtitolats *Proses ciutadanes* i publicats en tercera edició (vol. XXIV; 1943; 190 pàgs.), són d'un gran interès per al lingüista que vulgui conèixer el mallorquí planer de la Palma de finals del segle XIX. — En els dos volums dedicats a En MIQUEL DELS SANTS OLIVER trobem unes bones mostres de la seva llengua depurada i de la seva facilitat i fluïdesa de narrador. El primer d'ells, *L'Hostal de la Bolla i altres narracions* (vol. IX; 1941; [8] + 128 pàgs.) conté, ultra l'obra que dona nom al llibre, *Concurs d'acreditadors* i *Les converses del pedrís*. El segon (vol. XXI; 1941; 164 pàgs.) reproduïx *La ciutat de Mallorca* i *Aventures d'un mallorquí*. Les obres catalanes completes de N'Oliver són també difícils de trobar i la reedició que en van fent «Les Illes d'Or» és ben d'agrair.³ — *La minyonia d'un infant orat* (vol. VII; 1935; VIII + 172 pàgs.) és el títol que Mn. LLORENÇ RIBER dona a les seves memòries d'infantesa, publicades abans parcialment, en forma d'articles, en el diari «La Veu de Catalunya». La prosa treballada d'En Riber, tan influïda del seu comerç amb els clàssics llatins i els clàssics catalans, assoleix en aquesta narració ingènua i corpedora una plasticitat i una riquesa expressiva i lexical de primera qualitat.

Els volums de «Les Illes d'Or» dedicats al teatre ens presenten unes mostres vuitcentistes de comèdies de costums, de vena popular, al costat d'uns assaigs moderns ja més ambiciosos, els quals, però, no han sabut encara desprendre's de l'ambient local que no permet de classificar-los més que com a teatre regional. — El volum de *Comèdies* d'En PERE D'A. PENYA I NICOLAU (1823-1906), amb el qual s'iniciava la col·lecció (vol. I; 1934; [8] + 154 pàgs.), conté tres peces en un acte, titulades *El cordó de la vida*, *Un criat nou* i — «peça còmica burlesca composta d'afegitons bosquetjats del natural com a memòria de la febre amarilla de l'any 1870» — *La pesta groga*. Obres conegudíssimes que el poble estima i sap de memòria, tracten uns temes ciutadans, escrits en llenguatge corrent, sense encarcament de cap mena, en els quals la ironia mesurada i la bonhomia de l'autor, exemptes de tota mordacitat, han pogut manifestar-se sense forçar gens la nota. — BARTOMEU FERRÀ I PERELLÓ (1843-1924) compta amb dos volumets de *Comèdies* dins «Les Illes d'Or». El primer (vol. XIII; 1936; XIV + 196 pàgines), publicat amb un pròleg del Sr. J. Pons i Marquès, comprèn dues comèdies de costums — *Els calçons de mestre Lluc* i *Els senyors de Son Miseri* — i un entremès — *El baül de Maddè Banaula* —; el segon (vol. XVII; 1937; [4] + 164 pàgines), una altra comèdia de costums — *Sa plagueta dels lloguers* — i una obra en tres actes — *Un estudiant del dia* —, de més alè. Obres d'indubtable valor documental, no sols pels temes, per la gent que pinta — aquella antiga menestralia palmesana de la qual hem sentit parlar amb nostàlgia a tots els vells mallorquins —, pels costums que deixa entreveure, ans també per la llengua de què es valen els personatges, pel mallorquí col·loquial que ha volgut i sabut reflectir fidelment. — Les altres produccions escèniques, d'autors vivents, no

3. També posteriorment a la publicació dels volums de «Les Illes d'Or» i a la redacció d'aquestes notes, han vist la llum unes *Obres completes* de N'OLIVER, amb pròleg del Sr. JOAN ESTELRICH (Barcelona 1948).

tenen la savoria de les d'En Penya i d'En Ferrà; hom ha assajat amb elles un teatre més ambiciós, sense arribar, però, a alliberar-se del llast local, o almenys a atenuar-lo, circumstància que impossibilita que aquestes obres assoleixin el valor universal que indubtablement posseeix la lírica mallorquina. Comèdies de costums anomena també les seves JOSEP M. TOUS I MAROTO, del qual han estat publicats tres volums: *Els nirvis de sa neboda* (vol. XXIX; 1947; 124 pàgs.); *Mestre Lau es taconer o ses rodes que fa el món* (vol. XXXI; 1947; 124 pàgs.), i *El tio de l'Havana* (vol. XXXIII; 1947, 124 pàgs.). — GABRIEL CORTÈS amb les seves dues obres en tres actes *La cançó del mar* i *Un allot de barca* (vol. VIII; 1935; [8] + 144 pàgs. i 2 làms.) ha fet un teatre més ciutadà, alliberat dels inevitables criats i altres tipus còmics que encara compareixen en les obres d'En Tous i Maroto.

Menció a part mereixen les altres obres que completen aquesta Biblioteca.

Amb les *Cançons populars mallorquines*, seleccionades i comentades pel Sr. FRANCESC DE B. MOLL (vol. IV; 1934; [4] + XII + 134 pàgs.), el lector es posa en contacte amb un bell recull de corrandes o cançonetes curtes, generalment de quatre o cinc versos — mots en diu el poble —, que tenen la particularitat d'ésser autòctones de Mallorca, circumstància rarament presentada en les altres branques de la cultura popular, ja es tracti de refranys, supersticions i danses, ja de rondalles o romanços. L'editor d'aquesta tria ha aprofitat els materials del *Diccionari Català-Valencià-Balear* iniciat per Mn. Antoni M. Alcover, on s'han aplegat alguns milenars d'aquestes corrandes, recollides principalment per Mn. Alcover, pel seu germà Pere Josep, per Sebastià Oliver i pel mateix Moll. En aquest primer volum — el collector ens en promet un altre — s'agrupen totes les cançons que poden posar-se sota el comú denominador d'amoroses, repartides en vuit parts: I: Lloances de la bellesa; II: Desig, Declaracions d'amor; III: Absència, Enyorança, sofriment per amor; IV: Amor i mort; V: Constància i inconstància, Fidelitat; VI: Gelosia, Rivalitats (Guerrers); VII: Indiferència, Menyspreu, De picat; VIII: Matrimoni. D'aquestes cançons cal remarcar que presenten un llenguatge — el català de la pagesia de Mallorca — d'una gran puresa, on són vistents determinats mots que tenen un punt d'arcaisme en esguard de la llengua corrent, i que ofereix la particularitat de l'ús dels articles continentals *el, la*, emprats també per la llengua literària. El Sr. F. de B. Moll té bona cura de respectar en la seva transcripció totes les característiques dialectals d'aquestes obretes i al final del volum dona una sèrie d'aclariments i de notes, principalment lingüístiques, que són molt dignes d'ésser tingudes en compte.

Redactats també pel Sr. Moll són els *Rudiments de Gramàtica preceptiva per a ús dels escriptors baleàrics* (vol. XV; 1937; VI + 216 pàgs.), on, sota l'aparença d'una gramàtica normativa, són recollits una sèrie de fets que interessen el dialectòleg, car no es limita a donar unes regles als balears per a escriure correctament el català, sinó que examina els problemes que planteja la varietat dialectal mallorquina en contrast amb les solucions lingüístiques adoptades pels bons escriptors mallorquins i pels continentals. Els exercicis proposats en aquesta gramàtica i en una altra obreta del Sr. Moll — *Ortografia mallorquina segons les normes de l'Institut adequada al llenguatge de totes les Balears*, 2.ª ed. augmentada (Palma de Mallorca 1931) — són resolts en la *Clau dels Exercicis de la Gramàtica preceptiva i de l'Ortografia mallorquina* (vol. XVI; 1937; [4] + 76 pàgines).

El P. ANDREU DE PALMA DE MALLORCA es proposa de descriure *Els sistemes jurídics i les idees jurídiques de Ramon Llull* (vol. XIV; 1936; [4] + 188 pàgs.)

en un volumet que més que un estudi ve a ésser un elogi i una reivindicació del Doctor Il·luminat en el camp de les idees jurídiques, on, però, com és sabut, poques novetats trobarem quant a les doctrines, al contrari del que s'esdevé en el mètode, a base de quadros i figures, personal i d'una gran originalitat. L'estudiós caputxí mallorquí passa revista als que anomena sistemes jurídics particulars de Ramon Llull, dins els camps del Dret polític, del canònic, del civil, de l'internacional, etc. L'obra, poc treballada, es ressent de presentar les fitxes sense elaborar, bé que classificades en seccions; en una forma, doncs, poc apropiada a la col·lecció de divulgació en què apareix. Les exclamacions de l'autor i el to constant de defensa, no ja sols de Ramon Llull, sinó àdhuc de la prioritat, que ningú no contrasta, de les *Leges Palatinae* mallorquines damunt les *Ordinacions del Cerimoniós*, a qui qualifica d'«usurpador», lleven serietat científica a aquest treball. És de doldre que el poc rigorisme en la preparació dels materials i la manca de sistematització dels resultats no hagin permès de dur a bon terme un estudi a fons d'un tema tan interessant com l'escollit pel P. Andreu. Altrament, no sabríem recomanar massa frases com les següents: «I allà [al Cel], tothom serà lullista» (pàg. 40), o bé: «La cort de Jaume II de Mallorca era una cort ideal dintre els límits de la possibilitat humana, encara que no arribàs a la perfecció evangèlica» (pàg. 64). Quant a les idees jurídiques, un examen més aprofundit de l'opus lullianà podia haver donat un resultat més dens que el que ofereixen les pàgines que el P. Andreu hi dedica.

La conquesta de Mallorca pel rei En Jaume I és el títol d'un *Estudi tècnic militar* redactat pel Sr. MIQUEL RIBAS DE PINA, tinent coronel d'artilleria (vol. V; 1934; [8]+112 pàgs.). Assenyalem, d'antuvi, l'originalitat del tema, del qual no coneixem altres exemples dins la nostra bibliografia històrica. L'autor, que manifesta conèixer tota l'illa en l'aspecte topogràfic i en el militar, es proposa d'examinar el fet de la conquesta com a operació guerrera. Estudia ràpidament la Mallorca sarraïna i la primera conquesta pels pisans; exposa la conquesta per Jaume I a base de les cròniques del rei, de Desclot, de Marsili i de Muntaner, i dels textos que li han estat assequibles dels historiadors musulmans; analitza les possibilitats de defensa de Medina Mayurka, la Palma musulmana, tenint presents les murades i l'esperit dels defensors, i s'entreté en la narració dels atacs i dels mitjans de realitzar-los; després de repassar les coses ocorregudes un cop conquistada la ciutat, amb els nous viatges del rei i la sotmissió de Menorca i d'Eivissa, el Sr. Ribas de Pina fa un resum general del seu treball, al qual segueix un capítol sobre els pobladors de Mallorca. Crec que cal lamentar sincerament que els bons propòsits de l'autor només s'acompleixin a mitges i que el caràcter tècnic militar amb què aquest llibre s'anuncia quedi més d'un cop ofegat sota una simple exposició de fets, i alguna vegada emeti judicis amb un criteri, més que històric, modern, i àdhuc derivi a comentaris de motivació extracientífica. És cert que el Sr. Ribas intenta aclarir algun punt de la crònica reial, en identificar, per exemple, la serra de Porto-Pi citada per En Marsili amb els pujols que avui s'anomenen de Gènova i la Bonanova; però no ho és menys que, partint de detalls insignificants o de suposicions gratuïtes, arriba sovint a conseqüències que cap bon coneixedor de la nostra literatura històrica no pot admètre (el nombre de cavallers aragonesos que prenen part en la conquesta era considerable; els qui obren els dos nous portells dels dos darrers dies serien aragonesos; la llegenda de l'aparició de sant Jordi podria atribuir-se a la vista del cavaller aragonès Juan Martínez de Eslava, etc.). Al llarg de la lectura hom arriba a tenir la impressió que interessa més a l'autor de comparar

l'actuació dels catalans i els aragonesos en la conquesta que no d'arrodonar l'estudi militar que només arriba a esbossar i dins del qual, al costat de l'anàlisi dels fets des del punt de vista tàctic, hauríem esperat trobar una descripció tècnica exacta de totes les màquines de guerra citades en les cròniques, amb indicació de llur ús, que vingués a complementar els coneguts treballs del Prof. Wilhelm Giese sobre els noms de les armes medievals en els països romànics.⁴ En lloc d'això, estampa unes conclusions que no poden ésser més desconcertants i desorientadores per al lector de bona fe; per exemple: «arribat el darrer moment del setge, als esforços aragonesos es degué la victòria, la qual cosa és explicable en certa manera per les seves essencials diferències de caràcter envers dels catalans, determinades principalment per la constitució geogràfica dels països respectius» (!) (pàg. 102).

Mn. BARTOMEU TORRES, que ha esmerçat bona part de les seves vigílies a l'estudi de la figura del més egregi dels poetes mallorquins, ens n'ofereix un excellent assaig biogràfic: *Mn. Costa i Llobera* (vols. XI-XII; 1936; x + 296 pàgines i 4 làms.), amb un pròleg de Mn. Llorenç Riber. Portat per un amor entranyable a la persona i a l'obra d'En Costa, Mn. Torres segueix pas a pas la vida del gran líric en una dotzena de capítols admirablement estructurats, on les dades biogràfiques i els comentaris a la seva producció apareixen fosos de bella manera i exposats els uns en funció de les altres. Escrit en una noble i emocionada prosa que no traeix la seva condició d'obra primicera, el llibre de Mn. Torres, sense falsejar mai, ni exagerar, els fets que narra, sap encomanar al lector tota l'admiració i la devoció de l'autor envers el biografat. Les fonts utilitzades — records familiars i amicals, epistolaris, la mateixa obra literària, i, sobretot, la sèrie de petits dietaris íntims on durant anys En Costa buidava tota la seva vida espiritual i religiosa — no són dubtoses quant a les garanties que ofereixen, i Mn. Torres les sap aprofitar. Clouen el volum un apèndix — dues cartes d'En Costa a En Joan Rosselló de Son Forteza —, una guia cronològica (en la qual trobem a mancar la nominació d'En Costa com a membre corresponent de l'Institut d'Estudis Catalans, l'any 1918), una bibliografia dels llibres i opuscles del nostre poeta i una ben útil taula alfabètica de matèries. Gràcies al jove sacerdot mallorquí posseïm avui una molt estimable biografia d'un dels més grans poetes catalans, «viatge d'exploració a través de l'ànima d'un poeta sant», com ha dit Mn. Riber. És possible, però, que l'autor, el qual, inquiet, ha seguit investigant sobre la vida i sobre l'obra d'En Costa i Llobera, com ens en certifica el seu opuscle *Una vocación tardía (D. Miguel Costa y Llobera)*,⁵ trobi ja avui insuficient el seu assaig del 1935 i el vulgui superar amb l'estudi biogràfic definitiu que d'ell esperem. No cal dir com serà benvingut.

Un sol títol de «Les Illes d'Or» queda fora del cercle dels nostres estudis; en gràcia a la seva qualitat d'excepció, i per tal de donar completa aquesta nota bibliogràfica, no deixaré d'anotar-lo: *Història de la coneixença geològica de l'illa de Mallorca*, de BARTOMEU DARDER I PERICÀS (vol. XXVIII; 1946; [8] + 208 pàgs.

4. El Sr. LLUÍS FARAUDO DE SAINT-GERMAIN, en el seu discurs d'ingrés a l'Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona (1941), fa una semblança militar de Jaume I i s'ocupa també de la nomenclatura de les armes i màquines de guerra. (Vegeu-ne una recensió en les pàgs. 310-311 d'aquest volum.)

5. [Vitoria 1944], 96 pàgs. («Semblanzas sacerdotales».)

Els volums de la col·lecció mallorquina que hem examinat, publicats amb una lloable cura no sols tipogràfica sinó lingüística, seran ben útils certament tant als lectors que hi vulguin cercar un esplai estètic com als investigadors que desitgin aprofitar-los com a elements d'estudi. En les reedicions de textos del segle passat és on aquesta perfecció en l'ordre filològic es fa més vistent. En felicitar el Sr. Francesc de B. Moll, director i editor de «Les Illes d'Or», hem de formular els nostres vots més fervents perquè el bell ritme de publicació reprès aquests darrers temps no hagi de veure's interromput més i els nous volums vinguin a arrencar-se amb tota regularitat al costat dels ja publicats fins ara.

R. ARAMON i SERRA

GIANFRANCO CONTINI: *Un poemetto provenzale di argomento geomantico*.
Fribourg en Suisse, Librairie de l'Université, 1940. 78 pàgs. («Collectanea
Friburgensia», Fasc. 36, N. S. 27.)

El ms. lat. 7420 A de la Bibliothèque Nationale de París conté dos poemès provençals sobre geomància, de la primera meitat del segle XIII. El primer d'ells, més pròpiament astrològic-geomàntic, fou compost entre 1295 i 1334 per un inconnegut mestre Guilhem, i deriva d'un tractat pseudo-ptolomaic titulat *Archanum magni Dei revelatum Tholomeo regi Arabum de reductione geomancie ad orbem* (que Bernat de Gordon havia traduït a Montpeller).

El poema comprèn una sèrie de regles per a pronosticar la llargària de la vida, el caràcter de l'infant acabat de néixer i la sort que tindrà, la restitució d'un tresor confiat a un altre, les malalties, i altres arguments variats. La doctrina astrològica exposada en l'*Archanum* i en aquest llibre té la particularitat que determina l'horòscop per mitjans geomàntics. La procedència del manuscrit, les característiques lingüístiques del text i altres circumstàncies de caràcter cultural fan creure que l'obra de mestre Guilhem fou escrita al Llenguadoc.

El Prof. Gianfranco Contini, tan acreditat ja per altres treballs filològics, ens dona una excellent edició crítica d'aquest poema, que ilustra amb notes marginals aclaridores del seu contingut. El text va precedit d'un breu pròleg — precís, informat, complet — on, amb segura erudició, examina les característiques de l'obra, informa el lector sobre els aspectes essencials del procediment geomàntic i analitza detingudament la llengua del text. Completa el llibre un índex dels noms de persona que apareixen en el poema.

R. A. i S.

The Didot-Perceval. According to the Manuscripts of Modena and Paris. Edited by WILLIAM ROACH. Philadelphia, University of Pennsylvania Press, 1941. XII+348 pàgs.

El *Didot-Perceval*, o sigui la narració en prosa de les aventures de Perceval en busca del Graal, havia estat publicada per Eugène Hucher, segons el text de París que havia format part de la biblioteca d'Ambroise Firmin-Didot, i per la Srta. Jessie L. Weston, segons el manuscrit de Mòdena, més extens i millor que el